

CONTINGUTS

En aquesta assignatura s'explicarà de quina manera es van generar i com van fer-se efectius els poders polítics a Europa des del Baix Imperi romà fins al segle XIII. També es tractarà de les maneres d'organitzar la producció i els intercanvis en aquest mateix període.

OBJECTIUS

En acabar el curs l'alumne ha de demostrar

1. Haver assolit els continguts expressats en el temari i identificar qualsevol dels seus punts en el context que li correspon.
2. Ser capaç d'analitzar, processar i interpretar qualsevol mena de material addicional (textos, mapes, taules, gràfics) d'acord amb els continguts del temari i situar-lo en el marc corresponent.
3. Demostrar haver fet unes lectures mínimes exigides (llibres i/o capítols especialment indicats i/o articles recomanats).
4. Saber identificar i distingir els diversos procediments emprats pels grups de poder en la captura del treball pagès (impost estatal en les seves diverses modalitats, renda feudal, etc) treballats en el temari.
5. Haver assolit un coneixement integral i global de la matèria mitjançant l'articulació i la relació existent entre els diferents punts en què es divideix el temari.

TUTORIA INTEGRADA

Aquesta activitat, que no suposa cap càrrega lectiva per a l'estudiant, es dividirà, per a cada semestre, primer, en la projecció d'una pel·lícula relacionada amb el temari i un posterior debat que permeti enquadrar el contingut del film amb qualsevol dels aspectes inclosos en el programa, o en relació amb la bibliografia proposada; i en segon lloc, dues sortides per a visitar museus, monuments, exposicions, excavacions, o qualsevol altre centre d'interès relacionat amb el programa. Per tant, dues pel·lícules i dues sortides, en dissabte, al llarg del curs. Els títols i els centres a visitar, així com les dates de les sortides, es concretaran en començar cada semestre.

TEMARI

1. Roma, un estat *antic*. L'ordre de l'Imperi: *pax* i moneda. La fi de l'Imperi d'occident. L'Imperi d'orient.
2. L'Església, un regne d'aquest món. L'Imperi, cristià. La creació d'heretges. La fixació de les pautes de la reproducció humana. El cas del bisbe enamorat i el del que comptava porcs (segles IV-IX).
3. Després de l'Imperi: els nous estats a l'Europa occidental (segles VI-IX). Les migracions 'bàrbares': el cas dels gots. Els nous poders: què era un *regnum*?. La qüestió dels intercanvis. La tesi de Pirenne.
4. Islam, algeríies, àrabs i berbers a la Mediterrània (VIII-X). Muhammad, l'enviat de Déu. La constitució de l'estat islàmic. La migració pagesa àrab i berber Al-Andalus, uns estats que es feien i es desfeien.
5. Pràctiques agràries i alimentació pagesa abans dels feudals a l'Europa occidental. El culte i l'inculte a l'alta edat mitjana. Les llegendes del bosc.
6. El context històric en la gènesi de l'ordre feudal. La fi de l'Imperi Carolingi. La presència dels normands a occident i els seus efectes. Els espais feudals i el àmbits de la senyoria: els castells. Les institucions i les relacions feudovassallàtiques.
7. La captura del treball pagès: de la fiscalitat estatal a la renda feudal. Les relacions de producció. Roturacions i creació de l'espai rural. La renda i les formes de domini i control de l'espai pagès.
8. L'església: una institució *universal* en l'ordre feudal. El Moviment de Pau i Treva de Déu. La Reforma Pontifical i el conflicte de les Investidures. El naixement de la idea de croada.
9. L'expansió de l'ordre feudal per conquesta: Les Croades i els seus efectes: Terra Santa, al-Andalus i el *Drang nach Osten* alemany. Els Ordes Militars. L'aristocràcia, l'església i la formació dels regnes croats.
10. La gènesi de les monarquies feudals: Institucions i òrgans de govern. La França Capeta; l'Anglaterra normanda (imperi Angeví) i el Sacre Imperi Romano-germànic.
11. Les ciutats medievals en el feudalisme. El comerç llunyà. Els grans centres del comerç internacional: la Mediterrània, la Bàltica –*Hansa*– i les Fires de Xampanya. Mètodes i pràctiques mercantils. Les finances. Els centres artesanals i els gremis. El patriciat urbà i els òrgans de representació. Les universitats.

BIBLIOGRAFIA

Manuales de base

GARCÍA DE CORTÁZAR, J. A.; SESMA, J. A. 1997. *Historia de la Edad Media, una síntesis interpretativa*. Alianza Universidad.

LADERO QUESADA, M. A. 1995^{2a} *La Edad Media*. Vicens Vives, Historia Universal, vol 2.

Obres generals (per temes)

BROWN, P. 1991. *El mundo en la Antigüedad tardía. De Marco Aurelio a Mahoma*. Taurus.

CAMERON, A. 1998. *El mundo Mediterráneo en la antigüedad tardía (395-600)*. Crítica.

JONES, A. H. M. 1964, *The Late Roman Empire 284-602 A.D. A Social, Economic and Administrative Survey*. Oxford.

DOEHAERD, R. 1984. *Occidente durante la Alta Edad Media*. Barcelona.

BLOCH, M., 1939, *La société féodale*, París (hi ha traducció castellana a Akal).

GANSHOF, F. L. 1974. *El feudalismo*. Ariel, Barcelona.

CONTAMINE, BOMPAIRE i altres. *La economía medieval*. Akal. Madrid.

BOUTRUCHE, R. 1976-1979. *Señorío y Feudalismo*, 2 vols. Ed. s. XXI, Madrid.

PAUL, J. *La Iglesia y la cultura en Occidente*. 2 vols. Ed. Labor.

BROWN, P. 1997, *El primer milenio de la cristiandad occidental*, Crítica.

GOODY, J., 1986, *La evolución de la familia y del matrimonio en Europa*, Herder.

MOORE, R. I., *La primera revolución europea*, Crítica, Barcelona, 2002.

CAHEN, C. *El Islam*, vol. 1. Ed. s. XXI, col. Historia Universal.

BARTLETT, R. 2003. *La formación de Europa. Conquista, civilización y cambio cultural, 950-1350*. PUV.

GÉNICOT, L. *Europa en el siglo XIII*, ed. Labor.

FACI, J. 1996. *Introducción al mundo Bizantino*. Ed. Síntesis.

Temes i monografies

HODGES, R.; WHITEHOUSE, D., 1983, *Mohammed, Charlemagne & the Origins of Europe*, Cornell University Press, Nova York.

BARCELÓ, M. i altres. 1988. *Arqueología Medieval. En las afueras del "Medievalismo"*. Crítica. Barcelona.

BARCELÓ, M. 1995, "Crear, disciplinar y dirigir el desorden. La renta feudal y el control del proceso de trabajo campesino: una propuesta sobre su articulación", *Taller d'història*, 6: 61-72.

BONNASSIE, P. i altres. 1984. *Estructuras feudales y feudalismo en el mundo Mediterráneo*. Crítica, Barcelona.

TOUBERT, P. 1990. *Castillos, señores y campesinos en la Italia Medieval*, ed. Crítica.

LACOSTE, Y. 1971. *El nacimiento del tercer mundo: Ibn Jaldún*, Península, Barcelona (hi ha una reedició recent).

GUICHARD, P. 1976. *Al-Andalus. Estructura antropológica de una sociedad islámica en occidente*, Barcelona (reeditada el 1995 per la Universitat de Granada).

Bibliografia instrumental

KINDER-HILGEMANN. *Atlas Histórico Mundial*, ed. Istmo, 2 vols.

BONNASSIE, P. *Vocabulario básico de la historia medieval*, ed. Crítica

LOZANO-MITRE. *Análisis y comentarios de textos históricos. Edades Antigua y Media*, ed. Alhambra.

MACKAY-DITCHBURN (eds). *Atlas de Europa Medieval*, ed. Cátedra.

